

ORADEA-MARE (N.-VÁRAD)
3 octombre st. v.
15 octombre st. n.

Ese in fiecare duminică
Redacțiunea:
Strada principală 375 a.

Nr. 40.

ANUL XXIX.
1893.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe 1/2 de an 5 fl.
Pe 1/4 de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Noi și voi.

Conferință rostită pentru inaugurarea sesiunii Ateneului Român
la 20 decembrie 1892.

(Aplausele opresc pe conferențiar in curs de mai multe minute.)

Dámnele mele, domnii mei,

Aplausele dvóstre îmi dovedesc doue lucruri:

- 1°. cumcă dvóstre ve mai aduceți încă aminte conferința mea de an, prin care fusei fericit, se vede, a dobândi simpatia ascultătorilor;
- 2°. cumcă dvóstre n'ați aplaudat an pe acei onorabili conferențiar, cari veniră in urmă a combata conferința mea de atunci. (*Aplause, ilaritate.*)

Pentru ambele aceste motive, sânt dator a ve împărtăși cea mai caldă mulțumire din parte-mi.

In adevăr, érna trecută, ca și acuwa, mi-a fost dat mie a inaugura seratele literare ale Ateneului Român.

Dați-mi dară voe de a inepce prezentul printr'o amintire a trecutului.

Ve vorbisem despre «Noi in 1892», incercându-me a demonstrá că națiunea română, martirisată și omorită de cătră Fanarioți in curs de un secol intreg, s'a născut din nou intre anii 1821—1848, a fost botezată la 1866, și acuma — veți bine — e plină de viitor, un viitor minunat de frumos, dar... n'a eșit încă din vârsta copilăriei, o vârstă prin care trebui neapărat să trecă ori ce ființă renăscută, ființa colectivă ca și ființa individuală.

Acea conferință a mea de an «Noi in 1892» n'a întârziat de a stérni asupra-mi pe neașteptate o crâncenă furtună diplomatică, furtună deslântuită tot de pe această tribună, de pe acest amvon al Ateneului. Dintéiu

mi-a aruncat mânușa un diplomat bătrân, apoi o altă mânușă un diplomat tiner, ca să nu se dică că este o singură mânușă despărechiată, ci o alianță diplomatică de mânuși. (*Ilaritate, applause.*)

Dar intre diplomații cei bătrâni și intre diplomații cei tineri cată să facem o mare deosebire: nu e tot o apă. Vechiul principiu al diplomației este de a nu vorbi

omul ceea ce cugetă. De aci bătrânul diplomat, isteț și iscusit, «iscodelnic» cum ar dice el énsuș in stilul seu, vorbiá una și cugetá cu totul alt ceva; iar tinérul diplomat, ca să fie mai original, vorbiá fără a cugetá (*applause prelungite*); da: vorbiá fără a cugetá. Bună-órá, el ni-a spus că pessimismul este: «ca paserea care călătorește de asupra mării cu niște aripi intinse veșnic și bine incordate», — inchipuiți-ve decă ve place o asemenea pasere, in locul căreia ati puté pune cu mult mai potrivit: «o pisică neárá și sbêrlită, care călătorește pânditóre de asupra streșinelor, cu ghiarele intinse veșnic și bine incordate». El ne-a mai spus că: «in danțul nostru național se vede fisionomia unei vieți apésate; și șciți pentru ce? pentru că

»brațele se intind și se pogórá», pe când dsale i se pare, negreșit, că ele in semn de libertate ar trebui să se stringă și să se rădice «en pain de sucre» d'asupra capului, ca un soiu de bonet frigian! El ne-a mai spus că... și tóte câte a spus, ca și tóte câte a scris, ca și tóte câte a tipărit, tóte fără a cugetá, se chiamă românește: «ar mánká zăpadă friptă» (*applause, ilaritate*), și mai bine latinește:

Petrasqu e prost antes emulgere velit...

GUY DE MAUPASSANT.

Antes emulgere velit . . .

Se mulgere velit . . .¹

Dacă conferința mea de an avusese sôrta de a face pe un bătrân diplomat să vorbescă ceea ce nu cugetă și pe un tiner diplomat să vorbescă fără a cugetă; dacă acea conferință, afară de cei doi diplomați, a mai găsit și în presa cea anonimă un ôre-care resunet cârtitor; apoi cu atât mai vêrtos trebuie să me aștept că nu va trece nevădită conferința mea de astăzi. Par că prevăd că o să se scôle de astă-dată vre-un al treilea diplomat, fie bătrân, fie tiner, fie mai ales din *junime*, care să strige că eu sânt un eretic, că eu nu sânt ortodox, că eu sânt nu mai știu ce, temându-se, pe semne, ca nu cumva să-mi pun candidatura la vre-o vacantă de mitropolit (*aplause*.)

Tôte acestea sânt bine, și eu unul me bucur mai de 'nainte. Me bucur, căci cu chipul acesta voi procură Ateneului vr'o doue-trei conferințe neanunțate în program, conferințe, născute din a mea pe o cale așa dîcînd *parasitică*. Me bucur, căci — ori-cât de multă apă veți turnă, apă multă, apă și iarăș apă, unt-de-lemnul ese totdauna d'asupra apei, și prin acêsta se cunoșce că nu e apă, ci este unt-de-lemn, pe care-l puteți întrebuiță la o candelă. Me bucur, în sfêrșit, fiind că numai astfel voi puté să aflu, pe cine anume îl ustură mai tare cuvintele mele, pe cine anume îl dóre de țipă, pe cine anume am izbutit a-l atinge drept la bubă.

«Noi și voi», ce însemnăză ôre acest titlu al conferinței mele?

Un titlu curat pronominal, ca și acela de an: «Noi în 1892». Vêdînd o dragoste atât de statornică din parte-mi pentru pronume, ar puté cineva să predică de pe acuma, că în anul viitor eu voi deschide Ateneul printr'o conferință intitulată «El și ea», séu «Ei și ele», séu «Amêndoi» și amêndoue (*aplause*.) Și lucrul e fôrte cu puțință.

Pronumele îmi place, o mărturisesc, fiind că pronumele, mai cu sémă la plural, are în vedere o colectivitate, nu o individualitate: fiecare este «eu», este «tu», este «el», iar toți la un loc sânt «ei», «voi», «noi», pe când nu fiecare e Petru séu Ion séu Spiridon.

De câte ori vorbesc în public, m'am ferit și me voi ferî cu stăruință de a lovî vre-o individualitate. Îi las mai bine pe ascultători să ghicescă numele ei ênșii, dacă e vorbă de o persônă, ceea ce inse mi se întemplă fôrte rar, căci în genere nu persônele me preocupă pe mine, ci me preocupă *direcțiunile*. Numai direcțiunile sânt importante. Numai ele dau naștere la *curenturi colective*, curenturi bune séu rele, curenturi cari trebuiesc respândite prin sghiaburi séu înfrânate prin stavilare.

«Noi și voi» — nesfêrșita luptă între astăzi și ieri, între astăzi și mâne, între astăzi și astăzi; dualismul lui Zoroastru și antimoniam lui Kant; antagonismul între lumina, care are și ea umbre, și între întunerecul, care are și el rađe; «noi și voi» este istoria omenirii și istoria naturei întregi, viața totului și viața fiecărei pârțicele din tot. Ar puté cineva să facă o miie de conferințe despre «noi și voi», și totuș ar rămâné d'abiă la începutul teoriei. Înțelegeți bine, dlor, că dintr'un asemenea vêrtej fără margini eu nu voi puté să-mi aleg decât un punctuleț care să nu fie mai presus de age-

¹ «Ar vré să mulgă petrele ce-i es înainte, ar vré să mulgă haracii, ar vré să mulgă pe sine ênsuș».

rimea minții mele și care totodată să-mi permită a nu fi mai presus de agera pricepere a altora. Îmi trebuie un «noi și voi» nu cosmologic, și nici măcar antropologic, ci un «noi și voi» de tot mititel, dar care să pôtă fi folositor nêmului românesc. Dvôstre credeți că m'ați ghicit, și eu cređ că v'ați înșelat. «Noi și voi» sânt cele doue partite politice, ve veți fi dîcînd în gândul dvôstre? Nu, și nu.

Eu nu sânt nici *alb*, nici *roșu*, adică: nici liberal-conservator-național, nici conservator-liberal-național, nici național-liberal-conservator, nici național-conservator-liberal (*aplause prelungite*.) 1+2+3 séu 3+2+1, face tot 6. Singura deosebire e deosebirea de stăpân, căci un stăpân trebuie să fie în ori-ce partid, iar temperamentul meu, un temperament nenorocit, tocmai la ideia unui stăpân se 'nfioréză și fuge mîncînd pămêntul. Îmi aduc aminte o convorbire cu un cap de partid, care nu mai trăeșce. Voind a me face să me supun disciplinei, el îmi dîcea într'o dî cu o admirabilă fineță: Dle Hașdêu, eu te recunosc de stăpân al meu în istoriă, recunôșce-me și dta pe mine de stăpân al dtale în politică: *εναυον και εναυον*. — Pré bine, îi respunsei; me recunôșci de stăpân în istoriă? — Da. — Cată dară să admîți că Luther a fost cauza Revoluțiunii Francese și a căderii lui Napoleon. — Cum asta? Nu te înteleg? — Dă-mi voe să protestez și eu tot așa, de câte ori nu te voi întelege pe dta în politică, inse atunci s'a dus disciplina. (*aplause*.) Iată de ce am remas și voi rămâné și eu fără stăpân, prin urmare fără partid, prin urmare să lăsăm partitele în plata lui Dumneđeu, nu despre ele voesc eu a ve vorbi astăzi.

(Aici ilustrul autor trecînd la politică, ceea ce din fôia nôstră este esclusă, cu autorisațiunea dsale omitem partea aceea. Red. «Familiei».)

«Noi și voi» — pedagogi buni și pedagogi rei; nu pedagogi ai copilașilor individuali, ci pedagogi ai uriașului copil colectiv; nu pedagogi crescuți în șcôla lui Pestalozzi și a lui Frôbel, ci pedagogi adăpați la cele doue izvóre inponcișate: optimism și pessimism. Aceștia sânt «Noi și voi».

Noi, optimiștii, vedem fôrte bine că multe în lume se petrec adesea nu așa cum ar trebui să se petrecă: apêsătorul zimbeșce și apêsatul își innécă plânsul, trîndăvia se tolăneșce pe tapete și munca asudă pentru un codru de pâne, șarlatanul câștigă și dreptul perde, nevinovăția e batjocorită și nerușinarea se resfată strălucînd ca noroiul la lumină, bălăriile ascund și innabușesc trandafirii, și câte și mai câte; dar vêdînd tôte acestea, noi totuș credem cu tărie, pentru individ ca și pentru națiune, că reul nu e universal și exclusiv, că multe sânt bune, că binele e dator să dea pept cu reul fără sfielă și fără cruțare, că e frumos a se jertfi pentru binele altuia, că omul are un liber arbitriu și e responsabil dacă persistă în reu în loc de a tînde la bine, că numai binelui îi aparține isbânda la urma urmelor, căci: este un Dumneđeu! este un Dumneđeu chiar pentru ființele cele mai perverse! este un Dumneđeu chiar pentru Jean Valjean din «Miserabili» lui Victor Hugo (*aplause prelungite*.)

Pessimistul rîde de Victor Hugo. El nu vede și nu vré să vêdă binele nicăirea. El pătîmeșce de cunoscuta bôlă a vederii jumêtățite, și pretinde că sânt bolnavi tocmai aceia cari se bucură de o vedere întrégă. Lumea pentru dênsul a fost, este și va fi veșnic rea. Reul e fatal. Indreptarea, peste puțință. Dumneđeu o vorbă. Liberul arbitriu, respônabilitatea individuală,

visuri de nebun. Patria... ce póte să fie patria pentru o maşină fără liber-arbitriu, fără responsabilitate individuală, fără Dumnezeu? (*aplause.*) A iubi este a crede şi a sperá. Intercat de credinţă şi de speranţă, pessimistul nu numai că nu iubeşte şi nu póte să iubească nimică, dar încă se distinge prin trăsura caracteristică de a urí mai cu inverşunare tocmai ceea ce e mai aprópe de densusul. Pe străini el nu-i iubeşte, pe ai sei îi detestéză. «Mi-e ruşine că sânt némţ», dicea Schopenhauer. «Copşii tei nu pot fi decât nevoiaşi séu mişei, una din doue», strigá Leopardi cátrá Italia, cátrá acea Italiá in care erau deja născuţi Cavour, Mazzini şi Garibaldi.

O miseri o eodardi
Figliuoli avrai!...

Rechiamată din morţi prin suflul lui Tudor Vladimirescu, renăscută la o nouă vieţă prin avéntul generaţiunii dela 48, botezată prin trecerea Dunării şi ghiulele dela Griviţa, copil a trei momente sublime de entusiasism şi numai entusiasism, naţiunea română a intrat acuma in şcolá şi, intrând in şcolá, ea cere dela pedagogii sei să-i de-a cărţi ca să invecé. Optimismul îi pune in mână operele celor mai inalte spirite ale globului páméntesc, începënd dela Platone şi Aristotele până la Bacon şi Shakespeare, Newton şi Corneille, până la Kant şi Göthe. Ce-i dá óre pessimismul? Pe Schopenhauer şi pe Leopardi (*aplause prelungite.*)

Predomnitor in literatura cultá, optimismul e stá-pán nemárginit in literatura cea poporaná. Un popor póte să fie oricát de asuprit, póte să fie oricát de martirisat, şi totuş el nu e pessimist niciodată, ci totdeauna crede şi sperá intr'o indreptare viitoare, o indreptare pe pámént séu intr'o altá vieţă. In poveşti, in legende, in cântece poporane, eroul se luptá, eroul suferé, eroul trece prin pedeci peste pedeci, dar nu se speria de nimic, infruntá primejdiile, merge inainte, merge cât merge, rabdá şi birueşte. Nu poliţia şi nu jandarmii impededă suspinul poporului de a se preface pretutindenea intr'o neţermurită flacărá, care ar mistuí cu rápediciunea uraganului pe cei avuţi şi civilisaţiunea totodată; nu poliţia şi nu jandarmii, ci filosofia basmului, o filosofie in care poporul se naşte şi creşte, áşteptând cu seninătate sferşitul povestii (*aplause entusiaste.*) In literatura cultá este un Schopenhauer şi este un Leopardi; in literatura poporaná, oglindá nemeşesugită a întregii firi omenesce, nu se aflá nici măcar o asemenea singuratecă păreche de apostoli ai reului. Numai optimismul cel ináscut esplicá lunga rábdare a popórelor; o rábdare fără care s'ar sguduí la tot momentul ordinea socialá şi omenirea s'ar sélbătáci printr'o sfáşiere fără capét. Ţeranul îndurá tóte, căci — intocmai ca Socrat şi ca Leibnitz — ţeranul şcie, că nu numai dintr'un singur reu, ci chiar dintr'o sumá de rele póte să éşá un bine (*aplause.*)

Faţă cu immensa bibliotecá a acelora cari cred şi sperá cu neclintire in victoria finalá a binelui asupra reului, pessimisti şi se 'ncercá cu dibácie a multiplicá pe Schopenhauer şi pe Leopardi, a le da un stat-major imposant, a lipi pe furlş cátrá dênşii pe Byron, pe Alfred de Musset, pe Heine, cari n'au fost de loc pessimisti.

Byron íşi inchipuía că e nefericit, se simţia chiar omul cel mai nefericit in lume, íşi da aerul de a fi numai densusul nefericit in mijlocul unui banchet de fericire, erá optimist pentru omenirea intrégá şi se plángea că lui nu-i e dat să impártăşescá şi el fericirea altora.

Cam tot aşá este Alfred de Musset care, optimist pentru toti afará de propria sa persóná, numai câte odatá íşi aducea aminte că mai suferé din când in când şi alţii afará de densusul:

Car, lorsque nous avons quelque ennui dans le coeur,
Nous nous imaginons, pauvres fous que nous sommes,
Que personne, avant nous, n'a connu la douleur...

Pentru Musset nefericirea este: «quelque ennui!» Cât pentru Heine, acel Heine care admitea posibilitatea ca doue suflete să se iubească unul pe altul in mai multe esistenţe succesive, acel Heine care prevestia descoperirea unei noue lumi spirituale prin filosofia sanscritá, după cum fu descoperitá lumea cea materialá a Americii prin căutarea unei căi spre India; apoi tocmai la Heine se găseşte era cea mai frumoasă caracteristicá comparativá a optimismului şi a pessimismului in urmátórea cugetare: «Lumea e totdeauna aşá cum este şi «omul care o priveşte: paradis pentru cel bun, infern «pentru cel reu...»¹ (*aplause prelungite.*)

«Infern pentru cel reu», adecá infern pentru Schopenhauer şi pentru Leopardi, infern pentru ucenicii lor, infern pentru pessimisti cari vocesc a fi pedagogi ai plápândeii naţionalităţi române.

Byron, Musset, Heine, nu sânt pessimisti, după cum nu e pessimist Châteaubriand, de şi a scris pe René, şi nu e pessimist Göthe, de şi a scris pe Werther, René şi Werther veri-primari cu Rolla şi cu Child-Harold. Pessimisti — vorbim despre ómeni de geniu, vorbim despre măestri, nu despre caife, nu despre «dii maioresque gentium minorum», — pessimisti sânt numai şi numai Schopenhauer şi Leopardi, căci numai dênşii au intocmit o teorie metodicá universalá a victoriei reului asupra binelui. Şi cine óre sânt aceştia?

Este drept a stabili între améndoii o micá deosebire din capul locului. Schopenhauer erá voinic şi sănétos; Leopardi erá şubred, bolnav, schilod, ceea ce-l face mai simpatic. Mai simpatic îl face şi impregiurarea că erá poet şi a murit mai tiner; póte şi aceea că nu erá burghes ca Schopenhauer, ci născut dintr'o familie fórte aristocratá scăpátatá, fiu al unui conte şi al unei marchesine. Mai simpatic, fie; mai bun — nu. De altmintrelea, décă e vorba de formá şi numai de formá, apoi améndoii sânt de o potrivá simpatici ca artiştii, ca sculptori ai frasei, ca meşteri de a rotunđi, de a polei şi de a parfuma hapul. Un pessimist pe deplin consecinte n'ar trebui nici macar să scrie artistic, pentru a dovedí chiar prin acéta, că despreţueşte până şi limba omenesca şi că nu e nimic frumos in lume! (*Ilaritate, aplause.*)

Simpatici in plus séu simpatici in minus, consecintí séu neconsecintí, Schopenhauer şi Leopardi sânt intocmai ca cei doi fraţi din Siam uniţi spate la spate, cari nu s'au vedúť nici odatá ochi in ochi, dar pe cari e fisiologiceşte cu neputinţă de a-i despárti pe unul de altul.

Améndoii incepuserá ca optimisti: Schopenhauer, prozaistul, prin nişte versuri pline de credinţă şi de speranţă, in cari cantá binele alungând pe reu; Leopardi, poetul, printr'o prosá in care apérá cu emfasá religiu-nea creştiná, ba încă in specie catolicismul. Din aceeaş epocá datézá o cugetare aprópe spiritistá a lui Leo-

¹ «Die Herrlichkeit der Welt ist immer adáquat der Herrlichkeit des Geistes, der sie betrachtet. Der Gutte findet hier sein Paradies, der Schlechte genießt schon hier seine Hölle.»

pardi: «Tóte in lume sânt séu pot fi mulțumite de sine, «numai omul nu, ceea ce dovedește, că numai pentru «om esistența nu se mărginește cu lumea cea pământescă¹ (aplause.)

După o diminută atât de luminosă, de odată se întunecă. Schopenhauer turbază vădând că n'a putut să atragă la cursul seu universitar mai mulți de patru ascultători, dintre cari unul giambaș, pe când la cursul lui Hegel nu încăpeai de mulțimea studenților; Leopardi se infuriază că corpul nu-i servă la ceea ce ar trebui să-i servescă; și iată-i amândoi revărsând urgie pe natura întregă, pe omenire, pe părinți.

Schopenhauer ură pe mamă-sa; Leopardi ură pe tată-seu.

Schopenhauer și Leopardi strigau de o potrivă că viața e nesuferită, că nimicirea prin moarte e singura scăpare a omului, că dorul lor cel mai învățat este de a muri cât mai curând, și totuși la 1831, când izbucni cholera, de frica morții Schopenhauer fugi din Berlin și Leopardi o tulsece din Neapole (aplause, ilaritate.)

Schopenhauer eră bogat, dar sgârțit, capitalisând ca și când ar fi avut să trăească vecuri; Leopardi eră sărac, dar banii îi plăceau atât de mult, încât se gândia numai la câștig când publică o carte: «La questione è di trarne la maggior somma possibile di danaro».

Schopenhauer propoveduia desființarea căsătoriei, ascetism, abținerea seculară, și densul avea copii din flori, pe cari fără milă îi arunca apoi pe drumuri; Leopardi nu putea să aibă nici un fel de copii, dar eră atât de lipsit de inimă, încât până și sentimente nu le socotea de sine, ci le imprumută din alți poeți: «più capi di sentimenti și possono prender da Orazio!»

Pentru Schopenhauer — și să nu credeți că eu glumesc: nu aveți decât a citi pe elevul seu Frauenstaedt, *Lichtstrahlen aus seinem Werken*, a 3-a edițiune din 1874, p. 53 — pentru Schopenhauer tot ce e mai onest pe suprafața pământului, este modul cel prietenos cu care cățele își mișcă coda. Cel mai frumos compliment, pe care Schopenhauer îl putea face unui admirator al lui, eră de a-i dice: ești onest ca o coda de căne! (aplause prelungite.) Pentru Leopardi nu e onestă nici măcar coda de căne, toate sânt ridicole, toate sânt de plâns:

Non so se il riso o la pietà prevale!

Cine vré să se vindece de pessimism, dar să se vindece cu totul tot, să nu citească numai pe Schopenhauer séu numai pe Leopardi, ci să-i citească din scórță in scórță pe amândoi la oaltă in *mixtum-compositum*. Astfel in medicină opium și beladona sânt doué gróznice otrăvuri fiecare in parte, și totuși din amestecul lor ese o minunată doftorie (aplause.)

La 1818 Schopenhauer călătorie prin Italia, dar n'a dat peste Leopardi. Pecat! Decă ei s'ar fi privit față in față, decă și-ar fi desveluit fiecare unul altuia monstruoasele lor concepțiuni asupra universului, Schopenhauer cu «Weltschmerz» și Leopardi cu «Infelicità», toate din reu in mai reu, nici iubire, nici patrie, nici Dumnezeu; decă întempleră îi aducea astfel să se întelnească, după cum se întelnesc une-ori doué epidemii la un loc, pôte că i-ar fi cuprins pe amândoi o spaimă, o gróznă, o scârbă atât de covârșitoare, încât unul să se întorcă la sonetele sale despre lumină și celalalt la apo-

¹ Tutto è o puo esser contento di se stesso, eccetto l'uomo, il che mostra che la sua esistenza non si limita a questo mondo, come quella delle altre cose».

logia catolicismului. Ar fi fost cu un poet mediocru teologian, dar ar fi mai puțin cu doué baccile, cu doi microbi cari se sbuciumă a imbălă in inima omului ori-ce pornire inaltă (aplause prelungite.)

Ací se termină *Noi și voi*.

Sântem in sêptemăna Crăciunului. Față cu nașterea lui Crist, a acelu Crist care prin minunea iubirii a pogorit pe Dumneđu până la om și a rădicat pe om până la Dumueđu, sântem datori a iertá chiar pe Schopenhauer, chiar pe Leopardi, chiar pe pedagogii cei miruiți de densii; sântem datori a-i iertá, numai... numai să lase și ei in pace națiunea românescă! o națiune care mai pe sus de toate, are nevoie de credință, de ideal, de pânea lui Isus, nu de pânea lui Mammona! (Aplause entusiaste.)

B. P. HAȘDEU.

Melancolie.

Garăș ești posomorită, scumpă!
O, de ce nu-mi spui tu-a tale gânduri?...
Ai putut vedé 'ntr'atâtea rënduri,
Cât me usc când tu ești necășită
Și cum inima-mi neliniștită
Par că minten-minten să se rumpă!...

O, durerea ta ce-atât de grea-e,
Cui să-o spui decă nu mi-o spui mie,
Căci cine altul pôte să-ți fie
In dureri și 'n chin mai bun tovarăș?...
Vino, scumpă, lângă mine iărăș,
Spune-mi-o, s'o fac din sîn să-ți pice.

Te frământă dóră întrebarea:
Ce-i viața și la ce-i și mórtea
Și de ce ne'ndurătoare sórtea
Nu te lasă 'n viață să-ți veđi raiul,
Ori și cât de lung ai avé traiul?...
Și la ce e pământul și marea?...

Séu ai privit cumva in oglindă
Și-ai văđut trecutu-ți dus cu nori,
Pentru-acestea te cuprind flori?...
Lasă scumpă, c'aceste-s misteruri,
Care le șciu numai cei din ceruri;
Nu-ți mai neliniști fața-ți blandă.

Căci viața decă trece, iărăș
Renaște 'n ființele din lume;
Dar decă se perde al teu nume,
E perdat. — Și-atunci, sêrman de mine,
Ce-aș ști face-aicea fără tine?...
Vino deci să fim noi iar tovarăși!

PETRIA DELA CLUȘ.

Cel mai bun mijloc ca să ai prietenia unui om, e ca să-l ajuți cu o vorbă bună când e nenorocit.

*

Nu pôte fi fericit niciodată cel ce se mähnește de fericirea mai mare a altuia.

*

Pe pomul tăcerii rodește liniștea.

Momento fericite.

Să mori, ori să te 'nsori?

Comedie cu cântece într'un act de St. Yves.

(Urmare.)

Cristian. Te vîd că ești o fată frumoșică! Dar decă mi-ai spune...

Margareta. Să-ți spun numele... Margareta! Ți aduci aminte?

Cristian (cîntînd.) Margareta...

Margareta. Ei da, Margareta! copilița care nu eră mai mare decăt așă... cînd într'o ȃi de vînatore un tiner frumos de paispredece ani, a găsit-o lăpădată in mijlocul unor holde de grău, aprópe mórtă de fóme! El a luat-o in brațe, și alergând mereu, a intrat in curtea cea mare din Ponterleu strigând: «Mătușică, să nu-mi ȃici băețaș de acum inainte, căci iată că am și eu o fiică!»

Cristian. Așă e... mi-aduc aminte!...

Margareta. O singură dată mi s'a spus istoria asta, dar n'am uitat nici o vorbă! Și nu e nevoe de a mai amintí că tinerul de paispredece ani se numíá Cristian de Vilpreu, și copila găsită...

Cristian. Margareta...

Margareta. Tocmai așă...

Cristian. Al! Cum te-ai făcut de mare și de frumósă! Țmi vine ȃeu, să te sărut!

Margareta. Ai tot dreptul, nu ești dta tatăl meu, și chiar și nănașul meu?... (*Cristian o sărută.*) Numai te-ai gîndit prea tîrđiu!

Cristian. (A parte.) Am făcut bine că nu m'am ucis la 12 ore; de-acuma cel puțin nu me voi mai duce pe cea lumea așă de trist!

Margareta. Va să ȃică in odaia asta șeđi, nănașule?

Cristian. Da, și mai am una alătura.

Margareta (deschidînd ușa din drepta.) Nu e tocmai mare, dar in sfêrșit ne va ajunge!

Cristian. Ce? tu vrei să locuești aici?

Margareta. Dar unde să me mut?

Cristian. Și vrei să șeđi multă vreme?

Margareta. Cum multă vreme?... dar in totdauna!

Cristian. Cu mine?

Margareta. Dar cu cine? Nu ești dta tatăl meu? hal

Cristian. Tatăl ei!...

Margareta. Este adevêrat că m'ai luat dintre holde?

Cristian. Fără indoielă!

Margareta. M'ai infiet? m'ai botezat, așă-i séu nu?

Cristian. Nu ȃic că... dar in sfêrșit, mătușica, care te-a ingrigit in copilăria ta, n'a trebuit să te uite la mórte-i!

Margareta. Ce, ȃmi eră ea datore cu ceva, n'a făcut ea destul pentru mine?...

Cristian. Eil ea a făcut bine că nu mi-a lăsat nímica mie, un nerecunosctór, un risipitor, care am mîncat pînă acum trei moși și doi veri, și care din tótă averea ei n'aș fi făcut decăt o inghițitură... dar pentru tine... tu, o sêrmană copilă, fără sprigin, fără familie...

Margareta. D'apoi dta ce-mi ești? Ș-apoi să nu gîndești reu de dênșă; ea avea ideile ei... și decă nu te-a pus in testament, ea a gîndit totdauna la dta!

Cristian. Ia spune-mi atunci, decă nici eu, nici tu, nu-i sîntem moștenitori, cine o moștenește atunci?

Margareta. Da... veđi... șciu eu?

Cristian. Lasă că șciu eu mai bine! De sigur că vêrul Teodor... Da, un bolnăvicios, care nici nu șcie să mănânce...

Margareta. Ce face cu asta? Par că mult ne trebue pentru ca să trăim fericiți? Cu puțină străduință ai puté totdauna să ȃii asta căsuță...

Cristian. Dar...

Margareta. Să me hrănești! Să me iubești!

Cristian. Margareta...

Margareta. Me rog, sînt fiica dta! Ori nu, spune odată?...

Cristian (a parte.) Are dreptate! Ce să fac? (*Tare.*) Trebue cu tóte acestea să șcii copila mea, că, pe cînd tu băteai la ușă, eu eram gata să plec...

Margareta. Să pleci? și unde?...

Cristian. Intr'o călătorie lungă!...

Margareta. Ș-apoi, eu nu țin mult să stau aice, ia-me și pe mine...

Cristian. Dar nu se póte! Trebue să plec singur, și chiar astăđi...

Margareta. Ești așă de grăbit? Ei bine, du-te, eu nu te țin. (*Țși ia panerul și pachetul.*)

Cristian. Dar tu unde ai să te duci?

Margareta. Nu șcii! Dumneđeu va ingrigi!... Nu aveam decăt pe dta in lume. (*Ștergînd o lacrimă.*) Dec'aș fi murit... Totuș aș avé dreptul să te intreb de ce nu m'ai lăsat să me sfêrșesc... acolo... in holde... fiind că eram chiar aprópe...

Cristian (cu milă, a parte.) Ce înțelepciune are tērăncuța asta! (*Tare.*) Uite-te Margareta! copila mea! Decă aș mai intărdiá puțin din călătoria mea?

Margareta. Intr'adevêr, nănașule? Oh! Decă ai vré să remâi, te-aș tubí atăta, și m'aș face in patru ca să-ți dovedesc că nu sînt fără inimă.

Cristian. Ei bine, ne-am înțeles! Iaca odaia ta, așeđă-te intr'ênsa!

Margareta (intrînd in odaie.) Oh! cât ȃi de frumósă și de drăgălașă. (*Revenînd.*) Da șcii că eu încă n'am mîncat nímică astăđi, nănașule!

Cristian (a parte.) Ne-am potrivit; nici eu de asemenea! (*Tare.*) Ai voi să prăndești, ha?

Margareta. Tocmai ce póte-i gata prăndul?

Cristian. Nu... înțelegi, că eram să me duc...

Margareta. Atunci nu te mai duce...

Cristian. De ce?

Margareta. Nu-i de nevoie! (*Ți dă panerul.*) Am aicea tot ce ne trebuie. Iacată, ouă prósplete dela Ponterleu. Nănașule, ȃți place scrobul?

Cristian. Da, inse cine să-l facă!

Margareta. Ce? noi amêndoi să nu fim in stare să facem atăta lucru?...

Cristian. Noi amêndoi...

Margareta. Se 'nțelege; cînd n'ai un bucătar, trebue să inveți a te slugí singur. Eu me duc să pun mésa, și dta nănașule fă focul?

Cristian. Să fac focul?

Margareta. Unde ȃi-s tacămurile? (*Mergînd la secretar, vede pistólele.*) Dar ce-s astea, niște pistóle?

Cristian. Ia sémal!

Margareta (cu frică.) Sînt incărcate?

Cristian (luîndu-le.) Da, așă cred!

Margareta. Pentru călătoria dta! póte? Uite-te nănașule, poți să-mi ȃici că-s o fricósă, da eu nu pot să vêd lucruri de-aceste! Mi-i frică, strînge-le! Pune-le in saltarul ista! Așă, acú inchide.

Cristian (după ce a închis.) Ce mai vrei?

Margareta. Me rog, să-mi făgădueshi că n'ai să te atingi de ele nici odată fără voia mea, căci nu șcii cum se póte intêmplá vr'o nenorocire...

Cristian. Fiel! Țți făgăduesc!

Margareta (apropiindu-se incet de secretar.) Și ca să fiu mai sigură (luând cheia.)

Cristian. Ei, cum ți-a plăcé!

Margareta. Ii! cât mi-i de fόμε! Haide, fă focul degrabă și strică ouăle.

Cristian. Cum? trebuie să stric...

Margareta. Se 'nțelege, ca să gătim mai degrabă:

Prânțul vom găti,
Chiar acum îndată,
Ș-apoi vom prânzi
Chiar aicea... iată!
Un scrob minunat,
Cum n'ai mai gustat,
Ș-un vin strevețiu,
Merge pe gât viu!

(*Reincep améndoi.*)

(*Margareta intră în odaia ei.*)

Scena III.

Cristian, singur.

La naiba! Se vede că frumoasă idee am mai avut și eu, ca să adoptez copila asta! N'am făcut decât o singură faptă bună în viața mea, și acum sufăr pedepsa ei! Haide! Până în cel din urmă minut trebuie să-mi îndeplinesc îndatoririle cu sfințenie... Am să me întelnesc cu vărul Teodor. Am să-l fac să se rușineze de uitarea mătușicăi, și mâni, după ce voi asigura sorta acestei copile...

Mâni, ah! ce plictisire,
Dar până mâni e mult încă,
Sânt silit la viațuire,
Simt inse-o durere-adâncă.
Când eram cu-asigurare
Pe drum gata de plecat,
Ved înainte că-mi apare
Un obstacol nevisat!

Haide! la lucru! Să fac focul! Pentru foc, trebuie lemne? (*Privind un scaun sculptat.*) Iată! Cel mai bun abanos! Douzeci de mii de franci bucata! (*Strică scaunul și aruncă băcășile în foc.*) Acum să-l aprind, dar cu ce? A! frumosul desemn a lui Decan! (*Aduce un vas de Japonia din fund.*) Să stric și ouele. (*Ia două ouă.*) Cine-ar fi îndrăznit să-mi prevestescă astăzi dimineață, că, la amieză, în loc de a călători pe lumea cealaltă, me voi sili să fac... un scrob (*strică ouele.*)

O voce (în ogradă.) Cristian! hei Cristian, haide la mesă!

Multe voci. La mesă! la mesă!

Cristian. A! tocmai! Prânțul lui Anatol la care sânt invitat, decă aș puté, fără să jignesc datoriele mele de părinte... Și de ce nu?... (*Deschide feréstă.*)

Vocile. A! In sfârșit!

Cristian. Iertați-me domnilor! Nu pot să viu la prânțul vostru, căci am puțină trebă aici!...

Vocile. A!...

Cristian. Mi-i cam greu? Și n'am aici nici un fel de doctorie. (*Se aud hohote de râs.*)

O voce. Respect pentru cei bolnavi! dar așteptă puțin!

Cristian (a parte.) Ei cred! Scumpul Anatol, cât îi de cumintel! (*Se aruncă pe feréstă un capét de fringhie, pe care îl prinde Cristian.*)

Vocea. Trage cucoșul! haide!

Cristian (plecându-se pe feréstă.) Mulțumesc!

(*Va urmă.*)

N. A. BOGDAN.

Poesii populare.

— Culese din comuna Maidan. —

De dor.

um nu-i doru mare căne,
Peste câte dealuri vine,
Și se bagă 'n sîn la minc,
Și me 'ntrebă de mărgele,
Cin' o dat banii pe ele?
Și me 'ntrebă de cercei,
Cin' o dat banii pe ei?
Cel cu ochii micoței!
Cine nu șcie ce-i dorul,
N'ar mai călcă cu piciorul.
Cine dorului nu crede,
N'ar mai călcă ierbă verde.
Că doru-i un lucru mare,
El sbóră și aripi n'are,
Gură n'are și vorbeșce,
Ochi n'are și se păzeșce.

Câmpie câmpie!

Remarea-i pustie,

Numai să-mi rămăc

Un fir d'alunel,

Să me sui pe el,

Să-mi fac ochii rotă,

Să-mi ved lumea totă,

Să-mi ved ș-amea țără,

Dulce séu amară,

Să-mi ved țera mea

Și ibovnica.

Frunză verde de curechi,

Prin piațul mândrii trec,

Cu nimica nu m'aleg,

Decât cu doru-mi petrec;

Trec la deal intorc la vale,

Ved la mândra luminare,

Stau în loc și me socot,

Cum pe mândra ca s'o scot.

Ian eși mândro pân la gard!

Ba io badeo c'am bărbat;

Și eu mândro am muiere,

Numa inima așă-mi cere.

Frunză verde liliac,

Am trei mândre 'ntr'un soeac,

Dar cu-a mică ce să fac?

Să-i dau flóre de cicóre.

Să se usce în picioare?

Dar me tem reu de păcat,

Că prea mult m'o ascultat.

Ș-am cuțit m'aș junghia

Și pe mine și pe ea.

Tot me mir mândro de tine,

Ce pământ negru te ține?

Me ține pământ cu ierbă,

Nu poci veni fără trebă,

Me ține pământ închis,

Nu poci veni nici în vis,

Me ține pământ cu vânt,

Nu poci veni nici în gând!

IANA-LIUBA.

Cum e lumea.

Idei răslețe.

Casnicia pân' atunci le fusese foarte tihnită: bărbatul nu facuse decât ce avusese dorință scumpa lui jumătate; soția nu eșise o linie din calea datoriei unei bune menagere. Nu e vorba, sita eră încă nouă: d'abia trei luni de miere se scursese incet, nezărite, neobservate, peste cuibul lor ângeresc dela o frumoasă margine a Bucureșciului. Caminul le eră semănat cu trandafiri, curtea cu vioarele, grădina cu zambile și cerul vecinic senin, fără ca cel mai micuț norișor să-și arate forma la orizontul acestei casnicii. Fericirea din amândouă părțile eră nețermurită de mare; și prea mare chiar, pentru niște ființe atât de mititele.

Dimineta soția ciripiă cele mai dulci cuvinte, pe care soțul le sorbiă împreună cu delicioasa cafea făcută cu mica și delicata ei mânușită catifelată și albă. Îl netedea cu tandrețe pe frunte, îl ingrigia ca pe un copilăș băgând de seamă ca să nu-i lipsescă nimic, dar absolut nimic.

El, — soțul, — la tôte acesta mângăeri, care dedeau o dovadă netăgăduită de un amor adevărat de soție, suridea pe sub micuța lui mustetă castanie, strângea incet mânușita scumpei lui jumătăți și din când în când, o hărăzia cu unul din acele săruturi, care fac pe soțiile bune, fericite.

Dejunul eră o adevărată poezie pentru amândoi: el ședea mai intotdeauna în capul mesei, iar aproape lipită de densusul, scumpa-i soțioră îi cătă cu drag în ochi, ca nu cumva să lipsescă ceva, scumpului și neprețuitului ei bărbătel.

Bucățelele cele mai bune, lui i le scotea pe taler; vinul, singură densa îl turnă în pahar... în fine erau fericiti.

Dar....

Sunt momente în viața omenilor ca și în viața popórelor și aceste momente sunt cele mai grave din esistența unei ființe.

Tôte lucrurile în lumea acesta își au o margine; tôte, dar tôte fără de nici o excepție.

Nici odată, când ești fericit, nu judeci că această fericire să-și aibă sfârșitul ei; cum iarăș nu-ți vine să gândești, că într'o ți nu vei fi decât o țerană, ca și aceea care îi dai cu piciorul pe uliță.

Adi, puțin îți pasă de mâne; cum iar mâne puțin îți va pasă de poimâne, séu de care vor rămâne după ce vei muri tu. Totul e să-ți petreci cum vei pute mai bine timpul ce-ți stă înainte; restul e aproape nul.

Sunt ȃile când ȃici că ai fi în stare să dai nu șciu cât pentru o rađa de sóre; și sunt iarăș ȃile când acea rađa de sóre te plictiseșce peste măsură:

Căsătoria e ca rađa de sóre; neinsurat, nu cunoști încă ghimpii séu trandafirii casniciei și ȃici că ar fi cea mai mare din tôte fericirile de a te încăldfi și tu la această rađa bine-făcătoare; dar după ce faci pasul și dai peste una din acele femei, cu duhul blândeții, dar care sgârăe reu, bagi de seamă că rađa, care pân' atunci îți părusese numai căldică, începe să te frigă al dracului. În desperare, neavând altceva de făcut, îți iei capul cu amândouă mânil, flueri a sec și-l dai de toți păreții.

Decă inse hasardul îți scóte în cale o femeie, una din acele femei model, care-și înțelege foarte bine rolul ce-l are în viață, atunci... ei bine numai atunci poți ȃice că ești fericit.

Dar pentru nenorocirea noastră, aceste femei or fi niște esemplare așa de rare, că foarte cu greu mai găsești pe ici pe colea câte unul.

De ce?

Vina e și a bărbaților întru câtva, dar și a femeilor care nu șciu să-și țină prestigiul, la înălțimea demnității lor de femei.

Căci....

E de ajuns o séră cu lună plină, séu póte fi chiar și gólá; câțiva arbori cu frunzișul des, o bancă, un tiner bine făcut, cu mustața bine ingrigită, gulerul mai alb decât hârtia, care să-i spună câteva cuvinte aprópe inăbușite împreunate cu o ușóră strângere de mână, împreună cu câte un ahl la intervale scurte... e de ajuns ȃic acestea, ca dintr'o soție ușóră să facă o femeie perdută.

Așa și cu soția acestuia: până la un timp a fost o adevărată comórá de femeie, dar când băgă de seamă, că un tiner cu o înfățișare plăcută, cu haine mai bine croite decât ale bărbatului, cu țilindru bine netedit, ghetete de lac ascuțite și pantaloni largi, soția găsi de cuviință că ar fi timpul să-și schimbe felul de viață care atunci începuseră să-i pară afară din cale de monotonă.

Și pentru că domnișorul stăruia cu o curte din cele mai infocate, dómna se gândi să-l incurageze.

Primul pas e greu; restul vine dela sine. Așa că în cele de pe urmă, această soție care avea într'enska stofă pentru a deveni o mamă bună, deveni o femeie care se perde singură, pe ȃi ce trece mai mult.

Pas acum de-i mai aminteșce de fericirile căsătoriei; de dulceta și farmecul ce se nașce când doi soți se iubesc; de plăcerea și bucuria când vine un copil care când îți suride face ca tótă casa să fie veselă în momentele acele... de sigur că-ți va ride în nas acum de vei căută să-i vorbești de tôte acestea, căci... are un amant!... Și pentru o femeie care-și înșelă bărbatul, amantul este idealul ei; este ddeul la care se închină, căci face tot ce voeșce el, fără a se mai gândi la nimic dar la nimic, de óre-ce îi este stăpân și pe inimă și pe voință, și de multe ori și pe punga bărbatului.

II.

Suntem pe la începutul lui iuliu.

Călduri peste măsură.

Toți fug care pe unde nemeresc vr'un loc mai răcoros. Se 'nțelege! ori ce om care se respectă, séu ține ca să fie respectat, nu trebuie ca véra să stea în București.

Fie că s'ar duce la prima stație dela București și acolo ar sta în vr'un sat ca vai de lume, unde n'ar găsi nici de unele și ar mânăca numai lapte, brânză, ouă și mămăligă; tôte acestea le-ar îndură cu resemnare și filosofie, pentru ca la întórcere să spună cunoștințelor că a fost la Aix-les-Bains, ori la Ems, la Vischi séu la Carlsbad.

Acea inse cari au fericirea să stea în mai bune relații cu finanțele, își permit — în ciuda celorlalți, — luxul de a se pierde prin marele séu micelle stațiuni balneare din țeră ori din străinătate.

Cele mai căștigate din aceste voiagiuri sunt femeile: Acolo au câmp liber, fără cel mai mic control, pentru desfășurarea cochetăriei séu a amorului în cele mai multe casuri.

Vai ce contrast între aceste două ființe, bărbat și femeie. . . . Unul, se scolară dimineța cu grija muncii, ia drumul încet, pe jos, până unde afacerile îl reclamă; se oprește de 20 de ori în drum, ca să-și mai ștergă fruntea de sudoare. Se așază la birou și lucrează, suflând a greu din când în când.

Dejunul e silit să-l ia la vr'un birt, unde de multe ori se scolară mai flămând de cum se așezase, căci poate n'a găsit nimic bun care să-i placă: e mare diferența între mâncarea de casă și cea de pe la birturi; după mesă iar slăbă, pe o căldură de 35 grade. Săra, când ia drumul spre casă, se duce trist, căci se gândește câtă singurătate are să găsească. Deschide porța, acesta scârțâie plângător. Curtea pustie, nisipul și el scârțâie a singurătate. Intră în coridor, deschide ușa dela casă; un aer stătut și înăbușit îl izbește în față. Aprinde lampa și se uită prin pregiur: așternutul nestrâns, toate lucrurile trântite de colo până colo, nemăturat, vraești și pustiu peste tot. Se culcă trist și două trei ciasuri n'adorme, tot gândindu-se la copilași și la soție, ființele ce-i sunt mai scumpe pe lume.

Cucina, se scolară și dneaei de dimineța, dar fără nici o altă grije decât ce roche să pue în diua aceea care să-i ședă mai bine și să fie mai mult observată.

După ce-și termină toaleta — acesta ține cel puțin o oră și jumătate, în care timp cucina se privește mereu în oglindă, ca nu cumva să nu fie ceva bine potrivit. Chiar înainte de a eși pe ușe, trebuie să-și mai arunce încă o uitătură în oglindă; — și după ce totul e bine aranjat, ese la promenadă, unde primește zimbund, — decă e frumoasă, — bateriile de ochiade ce i se trimet.

La dejun schimbă rochea. La mesă săra îmbracă alta. După mesă trece în grădină, unde ascultă cu drag, cuvintele dulci, ce câte un îndrăsnă încercă să-i tórca la ureche.

Face cavalcade și excursiuni prin munți, unde de multe ori se pomenește rătăcită de ceialalți, pe érba verde, sub vr'un arbore mare și mai stufos, alături cu un tiner don-juan care îi sărută cu foc mâinile iar dēna nici gândește să și le retragă.

Bărbatul de acasă, plictisit peste măsură și scos din răbdări, îi scrie: «Ce faci drăguță?... acesta e a patra scrisore care ți-o trimet! De ce nu-mi respunzi?»

Dneaei mototoleşe scrisóra, ia a lene condeil și-i scrie, căscând, cam aceste rânduri:

Scumpul meu bibiloiu,

Nu mi-a fost tocmai bine, de aceea nu ți-am respuns. Doctorii me consilies ca să mai prelungesc cura încă pentru vr'o 15 zile, acesta îmi va face mult bine. Și tu, care ții așa de mult la scumpa ta soțioră, care nu se gândește decât la tine și numai la tine, se nțelege că n'ai dorit să o veđi mai bolnavă; deci rămân

Aceea care móre de dorul teu
Cutare.

P. S. Apropo! drăguță! veđi de-mi mai trimete ceva parole, căci nu mai am nici un ban».

GR. MARUNTEANU.

Guy de Maupassant.

În véra trecută literatura beletristică franceză a îndurat o pierdere foarte mare. Povestitorul cel mai bine gustat, în deosebi de cercurile culte, Guy de Maupassant a murit.

Ca autor de novele și schițe, el a obținut succese

generale și a devinit cel mai cetit, căci avea darul de a da povestirilor sale un farmec particular.

A lucrat mult și tocmai acesta întăritare i-a produs perirea. Sistemul seu nervos s'a derangiat și în scurt timp i s'au ivit semnele nebuniei. La început se credea, că bóla va fi curabilă; dar speranța acesta nu s'a realizat. El a murit în o casă de sănătate, în etate de 41 ani.

Momente fericite.

Ei sânt logodiți.

Acest act le dá dreptul ca să póta petrece singuri, să-și póta spune mii de lucruri plăcute, să-și descopere în tot chipul nemărginita lor dragoste.

Astfel de momente fericite se representă prin ilustrațiunea din interiorul foii noastre. Pictorul Schweninger, autorul tabloului, după care s'a făcut copia ce reproducem, a reprezentat părechia fericită ședend într'un scrin-cioab, în grădină, printre arbori, printre flori, într'un costum de fantasie din evul mediu.

Uitând lumea, uitând tot și absorbiți numai de sentimentele lor, ei se légănă fericiți și ascultă încântați tainele ce-și șoptesc, de prezentul, de viitorul, de neîntrerupta lor fericire.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Știri literare. *Di Delavrancea* a scris un roman nou intitulat «Invingătorii și învinșii». — *Di N. Iorga* va scóte în curēnd de sub tipar al doile volum de schițe critice, publicate mai nainte în câteva reviste și diare din București. — *Di I. N. Iancovescu* va ține în curēnd la Atheneul din București trei conferințe cu următoarele subiecte: 1, ce este o naționalitate? 2, despre patriotism; 3, despre șovinism. — *Di A. Gr. Sutu* a tradus în limba franceză mai multe poesii de ale lui Eminescu. — *Di G. Floru-Economul* a publicat la București «Istoria Sântă a vechiului testament.»

Jocurile și Gimnastica. Sub acest titlu a apărut la București un studiu critic de M. Elian dela Gruea. Esercițiul, ca și ceialalți factori ai higienei, trebuie să fie supus, în ceea ce privește aplicarea sa, la regulile raționale, la un control științific. Și controlul științei nu dá totdeauna dreptate preceptelor care se conduc numai de esperiență, fără să adopte teoria, metoda, și cari până acum au servit de basă educațiunii fizice a copiilor. În acesta scriere, ne spune autorul în prefața, caută să vedă cari dintre efectele fiziologice ale eserșiului muscular sânt de acord cu higiena și cari se depărtéză de legile sale, — făcēndu-și conclusiunile după mai mulți autori renumiți, cât și din esperințele sale proprie. Cărțica s'a tipărit cu speșele ministeriului instrucțiunii publice din România.

Un sculptor român la Veneția. Diarele beletristice din Veneția «La Veneția» și «L' Adriatico» reveléză cu entuziasmul cunoscut italienilor pentru ori ce se atinge de artă, talentul tinerului Constantin Bălăcescu. Acest tiner, oltean de origină, a espus acum de curēnd în curtea Academiei din Veneția două busturi cari au atras admirațiunea atât a profesorilor cât și a tuturor celorlalți vizitatori.

Autorii români în școle. Ministerul instrucțiunii al României a ficsat lista autorilor români ce vor fi cetiți în școlele primare, normale și seminarii. Iată acci autori: C. Negruți: Scrisori, Aprodul Purice și Alesan-

dru Lăpușneanu; Grigore Alesandrescu: poezii și fabule; B. P. Hașdău: Domnia lui Ion Vodă cel cumplit și bucăți din Magnum Etimologicum; Odobescu: Dăma Kiajna; M. Eminescu: Poezii alese; V. Alecsandri: Poezii populare, pasteluri și poezii eroice; Eliade Rădulcsu: Din traduceri și poezii; N. Bălcescu: Mihai Vităzu; apoi bucăți din Miron Costin, Niculcea și Ureche.

Diar nou. *Lupta Națională* este numele unui nou diar politic, care a început să iasă la Brăila odată pe săptămână.

*****

TEATRU și MUSICĂ.

Știri teatrale și musicale. *Baritonistul nostru dl Dimitrie Popovici*, angajat la opera germană din Praga, a fost invitat de curând la Berlin, ca să cânte partea lui Alfio în «Cavaleria rusticana» de Mascagni. Diarele din Berlin scriu, că artistul român a obținut succes mare; a fost cel mai bun Alfio, care a apărut până acuma pe vr'o scenă germană. — *Dșora Agata Bărsescu* ș-a terminat debutul la Iași, având a merge la București; înainte d'a jucat la Iași, a dat câteva reprezentațiuni și la Botoșani. — *Ionica Dinicu*, vestitul lăutar din București, cântă cu trupa sa la Zürich, cu cel mai mare succes.

Teatrul Național din București ș-a deschis stagiunea în sâmbăta trecută. Deschiderea n'a fost prea atrăgătoare, căci s'a jucat o piesă străină și învechită pe toate scenele din Europa: «Griseldis», melodramă în trei acte. S'a mai dat «Cupa fermecată.» Ne mirăm că direcțiunea n'a ținut ca Teatrul Național să se deschidă cu o piesă originală, chiar și vechiă. În anii trecuți s'a făcut așa; tot astfel ar fi trebuit să se urmeze și acuma, căci misiunea unui teatru național este să cultiveze în linia primă literatura dramatică națională.

Reprezentare teatrală în Selagiu. În comuna Șamșod din Selagiu la 24 septembrie s'a sfințit biserica nouă. Actul sfințirii s'a sevrșit de vicarul Silvaniei, Rds. Domn Alimpiu Barbolovici, care a ținut și o cuvântare ocazională. După mișcădi coriștii și coriștele din Supurul-de-sus au jucat comedia populară «Ruga dela Chisetu» de Iosif Vulcan. Reprezentația dată sub conducerea învățătorului Mihail Bobiș din Supu. ul-de-sus, a avut un succes frumos. Publicul numeros a rămas foarte mulțumit.

Piesă musicală. La București a apărut «Dacia nu pierel» cântec patriotic ale cărui cuvinte sânt compuse de N. Burlănescu Aliu; iar muzica de Eugeniu Companski.

*****

BISERICĂ și ȘCOLĂ.

Inaintări la capitulul din Gherla. Canonice școlar Ioan Papiu s'a numit canonic-custode, canonicul cancelar Alesandru Bene canonic-școlar, iar canonicul-prebendat Ioan Georgiu s'a inaintat la statul de canonic-cancelar.

Societăți de ale tinerimei. *Societatea Samuel Vulcan* a tinerimei române studioase dela gimnaziul din Beinș, s'a constituit pe anul școlar curent la 8 octombrie, sub presiul directorului Ioan Buteanu astfel: conducător al societății profesorul Vasile Stefanica, notar al ședințelor Valeriu Popescu, notar al corespondențelor George Popa, secretar George Rocsin, controlor Alimpie Filip, toți studenți de cl. VIII; bibliotecar Vasile Terebenț, archivar Lucian Bolcaș, cassar Alesandru Stet,

studenți de cl. VII. — *Societatea Andrei Șaguna* a teologilor și pedagogilor români gr. or. din Sibiu, s'a constituit astfel: Președinte dr. Petru Șpan; vice-președinte al societății și președinte al comitetului: Ioan Moța, cleric an. III; archivar și notar al corespondențelor: Nicolau Oneț cleric an. III; redactor al foii «Musa»: Aron Roman cleric an. III; notar al ședințelor: Avram Sêrbu cleric an. II; bibliotecar: Vasile Stan cleric an. I; vice-bibliotecar: Avram Dubleş pedagog an. I; cassar: Romul Gomboș cleric an. I; — membri în comisia literară: Mihail Candrea (totodată notar al comitetului) și Laurentiu Ciorbea cleric an. III, Ilie Pop, Elampiu Negrea, Nicolau Palade și Lazar Bera clerici an. I, Iuliu Crișan ped. an. III, și Ioan Fota ped. an. II.

Institutul universitar Carol in București. Inaugurarea institutului universitar Carol I, zidit cu fondurile particulare ale regelui, va avé loc pe la 14/26 ale lunii novembre. Zidirea fiind complectamente sfârșită, săptămâna acesta se va incepe instalarea mobiliei și al bibliotecei, dăruită tot de M. Sa și compusă din 30,000 de volume.

Deschiderea universității din Iași. La 30 octombrie se va face la Iași solemnitatea deschiderii cursurilor la universitatea pe anul școlar 1893—94. Disertațiunea academică obicinuită se va ține în aula universității de cătră dl A. D. Xenopol, profesor al facultății de litere. Dsa va vorbi despre: Rolul limbei române în desvoltarea națională a poporului nostru.

Biserica în România. Sânt în România 218 biserici întreținute de stat, 5909 biserici întreținute de comine și 660 întreținute de particulari, din donații, etc. peste tot 6,787 biserici. În afară de acestea, mai sânt: 130 biserici romano-catolice, 18 biserici protestante, 16 biserici armeano-gregoriane, 28 biserici lipovane, 305 sinagoge și 260 giamii (în Dobrogea.) Numărul preoților și diaconilor cari slugesc în bisericile române este de 6,571, din cari 3,871 au făcut seminariul cu 4 clase, 114 au terminat seminarul cu 8 clase, iar 11 absolvenți ai facultății de teologie. La celelalte culte, numărul preoților sânt: La romano-catolici 80, la protestanți (pastori) 19, la Armeni-gregorienii 17, la Lipovani 19, la Israeliti (hahami) 169, la Mahomedani (hogi) 311.

*****

C E N O U ?

Hymen. *Dl Nicolae Nicola*, absolvent de teologie al archidiecesei Sibiu, la 9 octombrie n. s'a cununat cu dșora Ana Condor în Calata-mare. — *Dl George Navrea* jun. din Brașov și dșora Elvira N. Pop, fiica raposatului conector dr. Nicolae Pop al gimnaziului român din Brașov, se vor cunună acolo duminică la 3/15 l. c. — *Dl Gavril Bultă*, supraveghiător la căile ferate de stat ung. la stația Porța-orientală, s'a logodit cu dșora Iuliana Velcu în Caransebeș.

Despărțământul Asociațiunii transilvane. *Despărțământul Făgăraș* se va întruni în adunare generală în comuna Șinca-vechiă, la 3/15 octombrie, sub presiul vicarului Basiliu Raț.

Din Bucovina. Președinte al Clubului național român la dieta Bucovinei, în locul reposatului br. Ales. Vașilco, s'a ales baronul Victor Stircea, deputat atât la dieta Bucovinei, cât și la senatul imperial din Viena. Vicepreședinți s'au ales baronul Nic. Mustatza și arhierul Calinescu.

Dela Dietă. Sesiunea parlamentară a Ungariei s'a deschis. Ministrul de finanțe a prezentat bugetul anului

viitor, care se incheie cu un plus de vr'o deca mii fl. In celelalte ședințe s'a discutat responsurile monarhului la Boroș-Sebiș și Güns, pentru care ministrul-president a fost interpelat. In cursul desbaterilor ministrul de interne Hieronymi a vorbit și despre cestiunea naționalităților și in deosebi despre cea românească, accentuând că mulți tineri români sânt siliți să emigreze in România, din cauza că aicea in țără nu capătă posturi. Densul crede a deslegă cestiunea: dând preoțimei române o dotaține mai bună, oferind tinerimei române mijloce de existență si introducând o administrație mai bună. Un deputat, Vályi Árpád, a innebunit.

Știri scurte. *Reuniunea femeilor române din Mediaș* și giur va ține adunarea sa generală la 4/16 l. c. in școlă română gr. or. de acolo. — *Direcția căilor ferate române* intemeiează la București o tipografie proprie. — *La București* s'a decis înființarea in capitală a unei școle de farmacie specială, pentru constatarea falsificării alimentelor și beuturilor. — *Podul peste Dunăre*, care se face la Fetești, va fi gata in anul viitor; va fi unul din cele mai mari poduri din lume.

Din America. Dl. *Edmund Mauthner*, șeful renumitului deposit de sămânțe, s'a reîntors de curând din America, unde a petrecut totă véra. A vizitat ferme și grădini renumite, câștigând multe și diferite esperiențe din horticultură, a căror publicare s'așteptă cu mare interes de cercurile economice. După cum auzim, va ține conferențe publice despre observările sale câștigate in America. La reîntorcerea sa in Europa a vizitat și țările unde progresul pe terenul agriculturii se află pe un nivel inalt, precum Holanda, vestită pentru cultivarea florilor, unde a cumpărat o cantitate mare de rădăcini de cele mai frumoșe hyacinte și tulipane.

OGLINDA LUMEI.

Cronică mică. *La expoziția dela San-Francisco*, California, România va avé o secțiune; se va clădi un palat mare, conținând mostre de produsele agricole și miniere românești. — *Reprezentățiunile din Baireuth*, pentru anul 1894 s'au ficsat deja. Ele se vor incepe la 19 iulie, cu «Parsifal» și se vor termină la 19 august. In total se vor da 20 de reprezentații, printre cari se vor cântă «Tannhäuser» și «Lohengrin». — *Consiliul comunal din Paris* a votat un credit de 350 mii de franci pentru serbările cu ocazia sosirii ofițerilor escadrei ruse la Paris. Amiralul Avelane va primí o reducție in bronz a «Păcii armate» statuă făcută de celebrul sculptor Conton, mare de un metru înălțime. S'a votat și cu această ocazie o sumă de 15,000 de lei cari se vor împărți săracilor din Paris

O regină necunoscută. Printre persoanele premiate de guvernatorul din Bombay, pentru buna lor conduită in timpul ultimelor revolte, cea mai insemnată este, fără indoielă Majestatea Sa Sofia, regina din Sudees. Sudees este locuit numai de femei, cari fac parte din rasa négră și au venit in India unde servesc ca marinare, fochiste pe bordul vapórelor și esercităză alte meserii, rezervate in general secului tare. Aceste amazóne, sânt mai plăcute prin vigórea și forța lor decât prin grațiile lor. Regina Sofia a dat in totdeauna probe de atăta devotare către împărătesa Indiilor, încât adminiatrația i-a dăruit, atât ei cât și celor doi bărbați ai sei numiți intr'un mod curtenitor *regi*, mai multe coróne regale și giuvaeruri. Majestatea Sa Sofia, căreia ocupațiile bărbă-

tești nu i-au inăbușit tóte sentimentele de vanitate, s'a prezentat inaintea guvernatorului insoțită de cei doi bărbați, imbrăcată cu mult lux intr'o rochie verde acoperită cu un frumos șal negru și avënd pe cap o pălărie violetă. Lord. Karis, guvernatorul Indiilor, i-a dat, ca recompensă a lealelor sale servicii și acelea ale popoului seu in timpul revoltelor, o frumoșă rochie de mătase brocată in aur.

Căsătoria ocașului. In penitenciarul din Civita-vecchia, ajutorul Albani, reprezentant al primarului ca ofițer al stării civile, celebră mai șilele trecute căsătoria lui Francisc Viola, din Alcamo, Sicilia, condamnat la muncă silnică pe viață cu Maria Massuna. Ceremonia a avut loc in cabinetul directorului inchisorei și in actul de căsătorie cei doi soți au recunoscut ca fiică a lor pe o frumoșă și tineră fată in vîrstă de 14 ani. Nevésta, fiica și fratele ocașului erau imbrăcați in doliu. Soțul avea la picioare oribilul lanț. De abia cei 4 nefericiti s'au revêdut, dupe atăția ani, și s'au aruncat unul in brațele celuilalt intr'o plóie de sărutări și plânsuri și au ramas impreună imbrățișati ca cum ar fi fost o singură ființă. Pentru cei prezenți spectacolul a trebuit să fie foarte mișcător. Și iacă doi soți pentru cari căsătoria nu a fost o di de serbătore! Și acea s'ermană fată!... care își găsește pe tatăl seu și-l pierde chiar in momentul in care l'a regăsit! Dar ceea ce e mai frumos și mai mișcător in această căsătorie, e sacrificiul soției.

Un lucrător ceresc. Țiarul «Rupao» din Changai dă descrițiunea serbărilor Agriculturii, in timpul cărorora împăratul Chinei lucrăză o țarină. In acest an serbările au reușit foarte strălucitor. Drumurile pe cari cortegiul imperial trebuí să trecă, au fost splendid infrumșeșate. De dimineță foarte de vreme, împăratul insoțit de o numerosă suită, eși din palatul seu spre a se duce la țarină, unde fâlfâiau o mulțime de bandiere. In centrul țarinei steteau curtesanii, imbrăcați cu haine strălucitoare, iar de giur impregiur o mulțime de țărani cari țineau in mână diferite instrumente aratorii. Taurii injugați la plug, erau acoperiti cu câte un vestmânt de mătase galbenă, care este colórea imperială. Fiul cerului, conduse plugul in giurul ceiei țarine: la spatele lui, ceialți demnitari ai statului chinezesc seménau grăul. După împărat imediat veniau 3 principii; apoi 9 curtesani și in fine totă glóta demnitarilor. La întorcere, cortegiul imperial a fost tot ca și la ducere.

Calindarul săptămânei.

Duminea a 19-a după Rosali, Ev. 2 dela Luca c. 6, gl. 3, a inv. 9.

Țiua sêpt.	Calindarul vechiu	Călınd. nou	Sórele.
Duminecă	3 S. Mart. Dionisie	15 Teresia	6 20 5 11
Luni	4 Mart. Ieroteu	16 Gallus	6 21 5 9
Marti	5 Mart. Charitina	17 Hewig	6 23 5 7
Mercuri	6 † Apost. Toma	18 Luca Ev.	6 24 5 6
Joi	7 Mart. Serghie	19 Ptolomeus	6 26 5 4
Vineri	8 Cuv. Pelagie	20 Wendelin	6 27 5 2
Sâmbătă	9 Apost. Iacob	21 Ursula	6 29 5 59

Treiluniul octombre—decembre incepe cu numerul acesta. Rugăm pe toți aceia cari încă nu ș-au achitat abonamentul și țin să aibă fóia noastră și in viitor, să binevoescă a-l refuí in săptămána viitoare, căci n'avem alte fonduri pentru susținerea foii, ci numai abonamentele, deci aceste sânt a se plăti regulat inainte și nu la sfêșit. Cei ce nu vor să fie abonați, sânt rugați a ne innapoiá numerul acesta, ca să-i ștergem din registru.

UMOR și SATIRĂ.

Țiganul la fugă.

Un țigan intrase nóptea,
Intr'o curte, undeva,
Ca să cumpere, se vede,
O găină-un puiu, ceva,
Și umblând el pe 'ntuneric,
Bîjbîind incetinel,
Hop, că omul cel cu casa,
Dă, de-odată peste el.

El la fugă, omul iară ;
Omul iute, el mai tare :
Fuge unul după altul
Cât se pôte fișce-care.
Omul fuge de nevoie
Ca să vėdă ce-a furat,
Iar țiganul, cât se pare,
Se temea de pieptenat.

*

Deci, fugind așa intr'una,
Omu 'n urmă ostenit
După-atâta fugărit,
Strigă-odată :
«— N'auđi, mēi?!...
«Ian ascultă! Ian mai stăi!»

— «Ba, stăi tu, țiganul ȃice,
«Că fugiși destul! Ți-ajungă,
«Că pe tine, șciu, nici dracul
«Dór din urmă nu te-alungă!»

T. D. SPERANȚIA,

Năsdrăvniile hipnotismului.

(Un gelos păcălit.)

Scena se petrece in Viena, pe vremea, când tótă lumea nu vorbiá decăt de minunatele esperiențe ale lui Krafft Ebbing, de hipnotism, sugestie, magnetism, etc.

Dr. S. din Viena, un avocat fórte distins, se lăudá că și el se pricepe să hipnotizeze lumea. El are o vilă frumósă in care se adunase intr'una din serile trecute o mulțime de bărbați și de femei din societatea inaltă, ca să vėdă esperiențele avocatului.

Acesta introduce in odaie o fată tineră, cunoscută de altmintrelea de unii din societate, spunend că va da niște probe admirabile despre însușirile hipnotice și despre talentul ei de a ghici in somn gândurile ómenilor.

Mediul, o domnișórá in vėrstă de 19 ani, luă loc pe un scaun și dr. S. începú să plimbe бага magnetică de asupra ei. Peste câteva minute ea adórme. Urmară apoi probele. Un asistent a invėtit arătătoarele ciasornicului pe care apoi l'a pus pe pieptul fetei. Ea a șciut să spună cât arată ciasul. Ea putea să spue ce fel și a cui e fotografia pe care o pórtă cutare séu cutare dintre asistenți și assistente in medalion.

Putea să istorisescă cele mai discrete detalii din viața intimă a celor de față.

Societatea adunată acolo erá intrigată. Toți se minunau de puterea tainică pe care o are hipnotismul.

— Pot să pui și eu mediului o întrebare? se auđi un glas din fundul salonului.

— Sigur.

Omul veni lângă fata adórmită. El erá bancherul B. și avea o femeie tineră și de o rară frumusețe, care tocmai se aflá la băi in Franzesbad.

— Poți să-mi spui — ȃice el cãtră mediu — ce face nevėsta mea in momentul acesta.

Societatea, care până atunci se arátase fórte seriósă, începú să zimbescă ironic. O mișcare veselă se produse printre asistenți, căci toți șciau, că bancherul B. erá de o gelosie nebună, cu tóte că se siliá să-și ascundă patima.

Se face pausă.

— Eu o vėd — începú mediul cu voce incėtá.

— Ce face?

— Șede pe un fotoliu in odaia sa.

— É singurá?

— Nu; mai e cineva cu ea.

— Cine?

— Nu pot să-l vėd bine.

Pausă.

— Ea vorbeșce cu el.

— Ce ȃice ea?

— «Tu esti așa de drăguț.»

— Așaaa?

— El stă la piciórele ei... acum el se scólá... se pune pe genuchii ei.

Bancherului B. începú să-i curgă șiróie sudórea pe frunte.

Dr. S. veni atunci și ȃice:

— Vreau să deștept mediul; nu șciu decă nu-i strică să stea așa de mult...

— Nu, nu se pôte! — ȃice bancherul B. încă un moment...

Societatea devenise neliniștită.

— Mai departe! Ce face acum? ȃice bancherul.

— Ea îi netedeșce pėrul... Ea-l sárută.

— Minciună cu córnel strigá bancherul infuriat.

— Linișteșce-te! Tacii ȃiseră asistenții.

Mediul continuá:

— ... acum ea pune mână intr'o cutie de pe mesá... îi dá o bucată de zahăr... el îi linge mánile...

— Mustafa! cănele meu! strigá bancherul și un ris sgomotos rėsuná in salon. Somnambula se deșteptá. Dl B. se retrase de o parte ștergėndu-și fața asudată. Se liniștise curėnd, că in loc de presupusul amant, nevėsta lui se jucá cu cănele.

Indirect.

Șeful gării — (cãtră ampl. de mișcare.) Nu înțeleg pe inspectorul nostru! eu am cumis erórea cu carambolul și cu tóte aceste el te amendezá pe dta!...

Ampl. de mișcare. — Lasă că-l cunosc eu ce pórnă este dlui, el totdeuna bate șeua ca să pricėpá măgarul!...

Pe bulevard:

— O! dragă, am intėlnit pe un domn care-ți sėmėnă atát de bine, incát m'a salutat.

Proprietar, redactor respundător și editor: IOSIF VULCAN.

CU TIPARIUL LUI IOSIF LÁNG & COMP. ORADEA-MARE.

